

Treći hrvatski kongres o Alzheimerovoj bolesti

Treći hrvatski kongres o Alzheimerovoj bolesti s međunarodnim sudjelovanjem, "1906.-2006., 100 godina Alzheimerove bolesti", održan je od 7. do 10. rujna 2006. u hotelu "Neptun-Istra" u okruženju Nacionalnog parka Brijuni. Kongresu je prisustvovalo oko 150 sudionika, psihijatar, neurologa i znanstvenika iz Hrvatske, Austrije, BiH, Italije, Kanade, Makedonije, Nizozemske, Njemačke i Velike Britanije. Pokrovitelji su bili Međunarodna udruga za Alzheimerovu bolest (Alzheimer's Disease International), Grad Zagreb, Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa RH, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi RH, Akademija medicinskih znanosti Hrvatske i Istarska županija. Obilježavanju 100. godišnjice Alzheimerove bolesti pridonijela je i izložba neobičnih skulptura doc. dr. sc. Eduarda Pavlovića (Rijeka) "Aloisu Alzheimeru u čast", koje su bile izložene u hotelu "Neptun".

Svečano otvorenje vodili su predsjednik Organizacijskog odbora i dopredsjednik Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest primarius dr. sc. Ninoslav Mimica i predsjednik Znanstvenog odbora kongresa prof. dr. sc. Goran Šimić. Kongres je bio organiziran u obliku pozvanih predavanja, usmenih izlaganja i posterskih sekcija. Glavne teme su bile: 1) Nove spoznaje u bazičnim istraživanjima Alzheimerove bolesti, 2) Suvremeni klinički pristup Alzheimerovoj bolesti i 3) Suvremeni trendovi u organizaciji grupa za samopomoć i edukacija njegovatelja. Sažeci izlaganja i postera tiskani su u časopisu "Neurologia Croatica", vol 55, Suppl 4, 2006.

Tijekom prvog dana gđa Christine McGregor (Edinburgh, Škotska) je predstavila Međunarodnu udruhu za Alzheimerovu bolest (Alzheimer Disease International, ADI) u koju su učlanjene udruge 75 zemalja. Udruga je osnovana 1984. godine, sa sjedištem u Londonu. Glavni cilj ADI je poboljšati kvalitetu života oboljelih i članova njihovih obitelji. McGregor predviđa "epidemiju" Alzheimerove bolesti s obzirom na sve dulji životni vijek stanovništva. Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest je pridružena članica ADI, a 2006. godine je podnijela prijavu za punopravno članstvo.

U radnom dijelu bilo je govora o najnovijim saznanjima i problemima ranog dijagnosticiranja i liječenja Alzheimerove bolesti. Prikaz dosadašnjih spoznaja o Alzheimerovoj bolesti, njezinim genetskim i ostalim rizičnim čimbenicima, morfološkim promjenama i metodama liječenja, namijenjen nestručnjacima opisao je počasni gost kongresa, prof. dr. sc. Jack Diamond, znanstveni ravnatelj Kanadske udruge za Alzheimerovu bolest.

Prof. dr. sc. Goran Šimić (Zagreb) prikazao je kliničke kriterije pomoću kojih se postavlja dijagnoza Alzheimerove bolesti. Naglasio je da bi određivanje fosforiliranih tau proteina u likvoru trebalo biti obavezni dio rutinskih dijagnostičkih metoda u kliničkoj i neuropatološkoj procjeni osoba sa sumnjom na Alzheimerovu bolest.

U dijagnostičke svrhe sve se više koriste metode kompjutorizirane tomografije mozga (CT), kompjutorizirane emisijske tomografije (PET) i magnetska rezonancija (MR) pomoću kojih se mogu odrediti morfološke i funkcionalne promjene u mozgu bolesnika (dr. sc. R. Schmidt, Graz, Austrija). Pomoću tih metoda moguće je pratiti progresiju bolesti te razlikovati Alzheimerovu bolest od ostalih demencija (frontotemporalna demencija, vaskularna demencija). Pokazano je da volumetrijska analiza mozga pomoću MR može poslužiti kao pokazatelj razvoja Alzheimerove bolesti u osoba s blagim kognitivnim poremećajem.

Mogućnosti liječenja bolesnika ograničene su nedostatkom djelotvornih lijekova. Većina postojećih su inhibitori aktivnosti enzima acetilkolinesteraze (donepezil, galantamin, rivastigmin) te antagonist NMDA receptora (memantin). Prof. dr. sc. Vera Folnegović-Šmalc (Zagreb) izložila je prijedlog hrvatskog algoritma za liječenje Alzheimerove bolesti. Hrvatska udruga za kliničku psihijatriju predlaže da se liječenje blage, umjerene i srednje teške Alzheimerove bolesti

Uvodno izlaganje predsjednika Organizacijskog odbora kongresa i dopredsjednika Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest primarius dr. sc. Ninoslava Mimice

počne donepezilom, a u slučaju izostanka terapijskog odgovora u daljnjem liječenju se mogu koristiti galantamin i rivastigmin. Liječenje srednje teške Alzheimerove bolesti kod koje nije postignut terapijski odgovor nakon liječenja inhibitorima acetilkolinesteraze trebalo bi se nastaviti s memantinom. Predlaže se liječenje teške Alzheimerove bolesti odmah započeti memantinom, te u slučaju nedovoljnog terapijskog odgovora proširiti prvo na donepezil, a zatim i na rivastigmin i galantamin. Iako se u prevenciji i liječenju mogu koristiti antioksidansi (vitamin E, estrogen, ginkgo biloba), selegilin (inhibitor monoamino oksidaze tipa B), te antiinflamatorni lijekovi, njihova djelotvornost nije jasna. U liječenju psihotičkih simptoma u Alzheimerovoj bolesti koriste se klasični antipsihotici (sulpirid, haloperidol) i atipični antipsihotici (olanzapin, risperidon), međutim Američka uprava za hranu i lijekove (FDA) objavila je upozorenje da Alzheimerovi bolesnici liječeni antipsihoticima umiru 1 do 1,7 puta češće od bolesnika koji su primali placebo.

Prof. dr. sc. Vida Demarin (Zagreb) opisala je klinički pokus s nikotinamidom adenin dinukleotidom (NADH, ENADA), poznatim i kao koenzim I, važnim za regulaciju brojnih staničnih procesa vezanih uz stvaranje energije. Primjena NADH tijekom šest mjeseci je poboljšala verbalnu fluentnost Alzheimerovih bolesnika u usporedbi s verbalnom fluentnošću u bolesnika koji su primali placebo. Nuspojave nisu opažene. Rezultati su pokazali da se NADH kao prirodni spoj može koristiti sam ili kao dodatak drugoj terapiji bolesnika s AD.

Najnovija istraživanja su pokazala da bi se u liječenju Alzheimerove bolesti mogla primijeniti monoklonska antitijela (imunoterapija) koja bi omogućila uklanjanje neurotoksičnih beta amiloidnih peptida iz mozga. Prof. dr. sc. Tomislav Babić (Maidenhead, Velika Britanija) prikazao je rezultate primjene aktivne imunizacije s beta-amiloidnim proteinom (cjepivo AN1972) u liječenju Alzheimerove bolesti. Cijepljenje je pokazalo dobre rezultate na animalnom modelu, kao i stabilizaciju kognitivnih funkcija u bolesnika, no istraživanja su prekinuta nakon što je 6% aktivno imuniziranih ispitanika oboljelo od sterilnog meningoencefalitisa. Istraživanja su se okrenula primjeni pasivne vakcine RN1219, koja se pokazala djelotvornom na animalnom modelu, a u tijeku je traženje dozvole za njezino ispitivanje u ljudi.

Istaknuta je nedovoljna suradnja kliničara neurologa, psihijatar, istraživača i osoba koja se svakodnevno suočavaju s problemima Alzheimerovih bolesnika. Hrvatska udruga je obilježila svjetski dan Alzheimerove bolesti 21. rujna na Preradovićevom trgu u Zagrebu. Članovi udruge tom prigodom podijelili su edukativne materijale i razgovarali sa zainteresiranim građanima.

dr. sc. Dorotea Mück-Šeler, dipl. ing. med. biokem., znanstvena savjetnica,
dr. sc. Nela Pivac, dr. vet. med., znanstvena savjetnica,
Institut "Ruder Bošković", Zagreb